

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP, Paleisstraat 12
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
J. C. CETON, Wijnthachstraat 13
Amsterdam.

VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG.
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd.
Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct.
Advertentiën per regel 15 cent. Bij abonnementen speciaal tarief.

**Orgaan van de
Soc.-Dem. Partij**

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTELJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: Ons Eerste Jaar-Kongres. — Troelstra's triomf. — Kool en Geit. — Liberale instemming. — De Verscherping der klassentegenstellingen. — Sociale Wetgeving. — Menschen en Menschen. — Uit het Buitenland: Denemarken en België. — Eerste Jaarkongres der Sociaal-Democratische Partij. — Ingezonden. — Van de Afdelingen. — Advertentiën.

Ons Eerste Jaar-Kongres.

Een kort woord slechts.

De Sociaal-democratische Partij houdt in deze dagen haar eerste Jaar-Kongres, in deze dagen van opgezweepte, veile vorsten-vereering. En zoo is onze Partijdag de eenige wijkplaats, waar de fieren, de bewusten, die hun beginselen niet opstelden om voordeel, maar om de bevrijding van het menschengeslacht uit vuilen druk en listig bedrog, hun principes hoog houden, al maakt de ontzettende golf van reactie die sinds jaren over Europa slaat, dat dit wat ouwerwetsch staat.

Partijgenooten, wij zijn een heel klein groepje nog. Maar groot in het bewustzijn, dat het socialisme, dat in een niet-meer-verre werkelijkheid bestemd is de wereld te veroveren, in dit kleine land enkel nog in ons midden de theorie maar òók de praktijk zal zijn. Wij hebben geen reden daarop hoovaardig te zijn. Want hoevelen zijn er niet, ook onder ons, voor wie nog lang niet alle daden van het maatschappelijk leven door de socialistische leer bewust worden geleid. Maar wat wij wèl hebben, en wat onze groote sterkte vormt, bij den strijd om voortdurend in de maatschappij tot beter inzicht te komen, dat is: onze strijdvaardigheid. Zonder ophouden en onverzoonlijk bekampt alleen onze Partij het kapitalisme in al zijne vormen, in al zijne groepen. Daarom kunnen wij in het gewoel niet worden doodgedrongen. Want het kapitalisme, zelf onverzoonlijk, kan alleen door een onverbidde strijdmacht overwonnen worden. Daarom zijn wij ondanks alles, de Partij der arbeidersklasse, de Sociaal-democratische Partij in Nederland. WP:

Troelstra's triomf.

De vorige week is de behandeling in de Tweede Kamer begonnen van het voorstel van Mr. P. J. Troelstra om een enquête in te stellen naar de handelingen van den voormaligen minister-president Kuyper naar aanleiding van wat bekend is geworden omtrent de door de toenmalige regering verleende decoraties aan personen, die geld gaven aan de anti-revolutionnaire partij-kas.

Terwijl wij dit schrijven is de positieve uitwerking van dit voorstel en het daarop gevolgde «grote» politieke debat reeds te overzien. Het voorstel tot het instellen eener enquête zal verworpen worden met ongeveer de stemmen der rechter- tegen die der linkerzijde. Maar het positieve resultaat van deze geheele actie der Arbeiderspartij en haar leider bestaat in een verscherping van de politieke antithese in en buiten de Kamer eenerzijds, een nauwer aanhalen van de banden, die de Arbeiderspartij als fractie in de Kamer d.w.z. als parlementaire machtsfactor, verbinden met de geheele linkerzijde.

Inderdaad: Mr. Troelstra is er in geslaagd beter en meer nog dan gedurende de begrotings-debatten reeds het geval was, deze zaak te gebruiken als een middel om de linkerzijde als geheel te plaatsen tegenover de rechterzijde als geheel, d.w.z. de verlichting tegenover de duisternis, de eerlijkheid tegenover het politieke bederf. Schoon resultaat der actie van een

parlementairen vertegenwoordiger der Arbeidersklasse!

Men moet ze maar lezen; de liberale bladen, de vertegenwoordigers van het kapitalisme sans frases (zonder huichelarij). Daar gaat een gejubel op, van de *N. R. Ct.* en de *Nieuwe Crt.* over het *Handelsblad* naar de vrijzinnige democratie. De *N. R. Ct.*, om er een te noemen, weet geen woorden te vinden om Troelstra's betoog op te hemelen en... de rechterzijde te hoonen. Dat stuk van Troelstra's rede, dat de politieke beteekenis van zijn voorstel inhoudt, let wel de politieke beteekenis, dat stuk, waarin een korte schets wordt gegeven, zooals het orgaan der havenkapitalisten zegt, van de opkomst der anti-revolutionnaire partij, haar zucht tot verdeeling en scheiding van ons volk in verschillende groepen en groepjes en haar zucht naar macht, het slot, waarin de rechterzijde juridisch, moreel en politiek wordt verpletterd, wordt door de *N. R. Ct.* op haar eerste pagina als kostelijke lektuur voor haar liberale lezers, voor de liberale bourgeoisie, in zijn geheel weergegeven.

Inderdaad: triomf voor een arbeidersvertegenwoordiger, die zoo de instemming, de volledige instemming en de verheffing door de meest directe vijanden der arbeidersklasse heeft verworven en die als een stierenvechter in de arena door heel het liberale kapitalistendom in triomf wordt begeleid!

Want wij mogen ook dit niet vergeten: de overwinning, de politieke en morele overwinning van den leider der Arbeiderspartij op de rechterzijde behaald, het meesterstuk van parlementaire welsprekendheid, hier den liberalen volke vertoond, het is ook een persoonlijke triomf voor Mr. Troelstra.

Zooals hij reeds gedurende de begrotingsdebatten optrad, zoo, maar in veel sterker mate, staat hij nu voor de oogen van het «verlichte» deel des volks: als de onversaagde, de talentvolle, de groote leider der linkerzijde. De linkerzijde, van Treub tot Tydeman, want zelfs het oud-liberalisme heeft zich aan zijn leiding onderworpen.

O schoone dagen, heerlijke verheffing! In Leeuwarden den strijd voor 't socialisme te kunnen overlaten aan de satellieten, nu het socialisme verbannen is uit de Partij en teruggebracht tot één moedige vrouw; en dan in 's lands hooge vergadering te schitteren als de strijder van het licht! Waarlijk, Scheltema, span uwe lier; hef nieuwe lofzangen aan. Na Utrecht, na Deventer, is de schoonste episode in het leven van uwen vereerden leider aangebroken.

Wij als socialisten hebben over Mr. Troelstra's optreden in de Kuyper-affaire maanden geleden het onze gezegd. Het groote debat in deze dagen is slechts de apotheose van het toen opgevoerde stuk.

Indien Mr. Troelstra socialistisch, anti-kapitalistisch had gesproken, zijn rede zou niet door de liberalen met volle instemming worden aangehaald; zijn lof zou niet weerklinken in alle liberale organen.

Mr. Troelstra heeft het Nederlandsche liberalisme in al zijn schakeeringen een geweldigen dienst bewezen in de afgelopen week. Hij heeft de antithese versterkt, die de Nederlandsche arbeiders verdeelt; hij heeft, hoe weinig 't ook in zijn bedoeling lag, zelfs de clericale demagogen nieuw koren op den molen gedragen, want de realiteit van het bestaan der antithese in de politiek heeft hij hun gelegenheid gegeven de arbeiders weer eens met feiten voor oogen te leggen.

Dr. Kuyper moge politiek in deze debatten hebben

geleden — zelfs dat zal nog moeten blijken — maar de antithese niet. En de Nederlandsche bourgeoisie kan zich over deze dagen in de handen wrijven.

Het gaat goed zoo! Het koninkschap aanvaard; de antithese versterkt; het algemeen kiesrecht en het staatspensioen verloochend! Leve de Arbeiderspartij en haar leiders, mag zij roepen. v. R.

Kool en Geit.

Niet voor de eerste maal was 't dat ons verweten werd, ten opzichte van onze vakverenigingstaktiek de kool en de geit te sparen. Doch vooral van de zijde der voormannen der onafhankelijke vakorganisatie wordt 't vaak tegen ons aangevoerd. Zoo ook op onze deze week gehouden vergadering over de bouwvakstaking.

Toch is niets minder waar dan dat. Integendeel, men zou beter kunnen zeggen, dat wij noch de kool, noch de geit sparen, als men dan het anarchisme als kool en 't revisionisme met den getemden revolutionairen viervoeter zou willen vergelijken.

Wij komen tot hen beiden met de ervaringslessen uit den klassenstrijd. Wij komen tot hen beiden met onze sociaal-democratische wetenschap. En die ervaringen, vastgelegd in onze wetenschap van den proletarischen strijd, zijn 't juist, die ons op de gevaren van beiderlei taktiek voor de vakverenigingen doen wijzen.

Tegen 't anarchistisch gezinde proletariaat, dat nog zoo dikwijls de leuzen aanheft der directe actie, dat nog den lof vaak verkondigt der besmettingstheorie, zeggen we: Kameraden, de tijden dat misschien met die taktiek voordeelen te behalen zijn geweest, zijn voorbij. Directe actie is een taktiek, die mogelijk toegepast kon worden toen het patronaat nog onvereenigd was, toen gestreden werd tegen elken patroon afzonderlijk, doch dat is voorbij. Zie hoe de patroons zich organiseeren in elk vak, hoe ze zich verbinden tot steun in heele industrieverbonden hoe zij zich disciplineeren, om uw aanval te kunnen weerstaan. Als gij u de meest sterke discipline voor uw strijd niet weet te veroveren, dan zult ge machteloos staan tegen over hen.

De besmettingstheorie zeggen we u, ze kan niet worden gebruikt. Gij mist niet 't recht met ééne organisatie uit te maken den strijd aan te gaan, maar wel daarna een andere organisatie, die oorspronkelijk dien strijd niet inging, daarbij te willen betrekken.

Gij mist dat recht, omdat gij de macht ervoor zelfs niet wilt. Wij zeggen u alweer: Zie hoe het in den klassenstrijd gaat. De patroons organiseeren zich in centrale verbonden, verbinden zich met elkaar om den strijd te voeren, centraliseeren zich op elke mogelijke manier. 't Eenige verweermiddel uwerzijds tegenover het patronaat is hetzelfde te doen. Gij hebt u te centraliseeren met uw kameraden in 't zelfde bedrijf. Dan hebt ge 't recht gemeenschappelijk de actie vast te stellen en is uw besmettingstheorie geworden tot een gemeenschappelijke strijd.

Maar wij zeggen nog meer. 't Is in den klassenstrijd niet meer voldoende van revolutionairen geest te zijn beziel, het kapitalisme te haten met een doodelijken haat. Dat alleen brengt wel strijd, maar niet altijd strijd, die tot de overwinning voert. Gij moet daarbij gebruik maken van de lessen der er-

varing in den internationalen strijd. Slechts macht geeft in dien strijd rechten. Maakt uw macht zoo groot mogelijk. Breidt uw ledental uit en legt niet den nadruk zoozeer op uw gideonsbende. Vormt sterke weerstandskassen; slechts al deze maatregelen bij elkaar geven een arbeidersleger, dat beziel is met revolutionairen geest en over voldoende macht beschikt, de kans op de waarschijnlijke overwinning.

En ten slotte zeggen we u: de strijd in uw vakverenigingen is een goede maar ze is niet voldoende en kan zich slechts bewegen binnen 't raam der kapitalistische maatschappij. Wilt ge 't socialisme, dan hebt ge meer te doen. Dan hebt ge te strijden tegen 't kapitalisme in al zijn vormen. Dan hebt ge mede te helpen te veroveren de staatsmacht, het instituut waarin het kapitalisme zoo'n groot deel van zijn macht concentreert, dan hebt ge met ons mede te voeren, revolutionair, den strijd voor 't algemeen kiesrecht, den strijd tegen en om de staatsmacht.

Dat en nog veel meer heeft de wetenschap der sociaal-democratie u te zeggen.

Doch anderzijds wenden wij ons eveneens tot de revisionistische vakbeweging, zooals die gecentraliseerd is in 't N. V. V. En tot hen zeggen we: we zijn moderne vakarbeiders zooals gij. Wij deelen uw taktiek van centralisatie en discipline. Wij zijn met u van meening dat ter uitvoering van 't proletariaat zoowel op politiek als op economisch terrein wordt gestreden en dat gij uw strijd hebt te voeren, waar noodig, ook langs den politieken weg.

Maar wij waarschuwen u voor een even verderfelijke afdwaling van uw eigen oorspronkelijk standpunt. Wij zeggen u, zorgt ervoor, dat een revolutionaire geest uw gelederen blijft bezielen, dat het socialisme inherent is aan onze vakbeweging, of uw strijd zal ondanks uw goede eigenschappen een zwakke zijn. Meen niet dat uw kassen, uw fondsen het doel zijn van den strijd. En zorg ervoor, dat ze geen belemmering zijn voor dit doel. Ze zijn slechts het middel.

We zeggen u: vestig uw hoop niet, als de S.D.A.P., op de klein-burgerlijke, schijn-democratische elementen, noch op de door ideologische gedachten bevangen kerkelijke arbeiders, maar volgt een taktiek, die juist die arbeiders tot u trekt, die in de eerste plaats de aangewezenen zijn, om den vak- en socialistischen strijd mede te voeren. En bovenal, verloochenen nooit uw klassestandpunt, stel u nimmer in den klassenstrijd aan de zijde van 't kapitalisme, 't zal u werkelijke uitwendige niet alleen, maar vooral inwendige groei, ontzettend belemmeren. Want uw macht en de macht van 't proletariaat hangt niet slechts af, van groote kassen en groote vakverenigingen, maar mede en vooral van 't inzicht van uw leden in den socialistischen strijd, van hun inzicht in onze kapitalistische maatschappij, van hun daardoor opgewekt revolutionair gevoel, zonder hetwelk geen arbeidersleger overwinnen kan.

Dat en nog vele andere zaken zeggen we tot de revisionistische arbeiders. En we zeggen ook hen erbij. De strijd in uw vakbond alleen is niet voldoende. Voer den strijd tegenover het geheele kapitalisme, maar voer hem onverzoelelijk, bouwend op eigen kracht, wervend voor sociaal-democratisch inzicht. Dat slechts is de strijd, die tot de overwinning van 't proletariaat voert.

En tot beide groepen der arbeidersbeweging zeggen we. Zorgt dat gij beiden zoo spoedig mogelijk één wordt. Want gij wilt denzelfden strijd. Gij, anarchistisch gezinden, veel meer in naam dan in werkelijkheid, zult door den strijd van 't kapitalisme gedrongen worden al die middelen toe te passen, die de moderne vakbeweging reeds nu gebruikt. Gij, revisionistisch gezinden, zult uwen strijd niet kunnen voeren zonder socialistisch inzicht, zonder revolutionaire energie, die slechts dat socialisme u brengen kan, dit onverzoelelijk kampt tegen 't gansche kapitalisme.

Dat zal niet gaan, we weten het, in een jaar en een dag. Maar 't zal gebeuren, omdat 't zal moeten gebeuren. De eenheid van 't kapitalisme zal brengen de eenheid van 't proletariaat, ook in middelen, ook in taktiek. C.

Liberaal instemming.

Op het congres van de Hirsch-Dunckersche vakverenigingen in Duitsland, d.w.z. de liberale vakverenigingen die scherp staan tegenover de sociaal-democratische vakverenigingen en die de harmonie tusschen kapitaal en arbeid nastreven, vermeldde de voorzitter in een rede met instemming de meening van den Nederlandschen sociaal-democraat Mr. P. J. Troelstra, dat arbeiders in dienst van staat en gemeente niet het volle coalitie- en stakingsrecht konden uitoefenen.

Deze liberale lof uit het buitenland zal den leider der Arbeiderspartij ongetwijfeld ook aangenaam zijn.

De Verscherping der Klassen- tegenstellingen.

(Vervolg).

Wanneer wij toegeven dat de loonen der arbeiders, der georganiseerden vooral, door den strijd der vakvereniging iets kunnen stijgen wat hun koopkracht betreft, — wij zagen uit de door Kantsky genoemde voorbeelden, dat het uiterst langzaam gaat — dan blijkt daar zelfs voor die georganiseerden nog volstrekt niet een verzachting der klassentegenstellingen uit. Hoogstens een verzachting van hun lot. Want om de klassentegenstellingen minder scherp te doen worden, daarvoor zou noodig zijn dat de loonen sneller rezen dan de winsten en het kapitaalbezit der bezittende klassen, dat die afstand tusschen de armoede aan den eenen, de rijkdom aan den anderen kant kleiner werd. Hiervan nu is geen sprake. In alle kapitalistische landen neemt het zogenaamd nationaal vermogen, d.i. het kapitaal der bezittende klassen sneller toe dan het loon. In al die landen stapelen de productiemiddelen zich snel aan den eenen pool der maatschappij op, en wordt de schaar der niet-bezittenden aan de andere pool snel grooter. Onlangs las men in de *Nieuwe Zeit* een berekening van de verschuiving der vermogens in de Vereenigde Staten van Amerika. De schrijver kwam tot de slotsom dat terwijl in 1854 de groote kapitalisten nog slechts 1-percent van het nationale vermogen bezaten, zij zich nu van 90 percent hebben meester gemaakt. En in dien tusschentijd werd een aldoo groot deel der bevolking bezitloze proletariërs.

Zelfs al geeft men dus voor de arbeiders in de georganiseerde vakken voornamelijk, een mogelijke langzame stijging van de koopkracht van het loon toe, dan betekent dit gezins een verzachting der tegenstellingen van hun lot tegenover dat der bezitters op het punt van inkomen, verdienste, bezit. Integendeel, ook hier is verscherping. Het betekent slechts, op dit punt, een verbetering ten opzichte van hun eigen vroeger lot.

Eenigszins anders en beter staat het met de arbeidstijden. Daar kan de vakvereniging werkelijk op grotere verbeteringen wijzen dan in het loon. Men kent die statistieken van de groote moderne vakvereniging die in betrekkelijk korten tijd den werktijd met 1, 2, 3 uren soms lieten dalen. Maar ook hier is niet alles goud wat er blinkt. Behalve het overwerk dat zoo dikwijls de mooiste bepalingen bederft, is hier de toenemende intensiteit (spanning) van den arbeid, die den verkorten arbeidsdag weer even vermoeiend maakt als den langeren. Toen ik dit eens in Twente zeide op een cursus, kwamen er stemmen uit de vergadering die dit getuigden. Bij ons, zoo zei men, bediende een wever vroeger een enkel of een paar getouwen, nu met de veranderde machines loopt hij er al 10 of meer na. Bij zulk een spanning van zenuwen en spieren is de verbetering van den arbeidsdag niets dan een veiligheidsmaatregel van den fabrikant om zijn levende arbeidsmiddelen, de arbeiders, niet door ziekte en dood te verliezen.

Maar ook hier weer, waar wij de verkorting van den arbeidsdag erkennen, moeten wij er dadelijk bij bedenken dat zij vooral voor de georganiseerde vakken geldt. Wel wordt een deel der niet georganiseerde vakken dat met de georganiseerde samenhangt, vaak meegesleept in de verkorting van den arbeidsdag (als de fabriek niet draait, zullen de sjouwers daarbuiten ook wel moeten rusten), maar de groote massa der ongeorganiseerde vakken die op vakgebied weinig of niet strijden kunnen, zullen ook niets bereiken, maar in den ouden sleur van de 11, 12, 13 en 14 uur per dag doorgaan.

Hier kan alleen een wetgeving ingrijpen, die den arbeidsdag verkort van de geheele arbeidende klasse. Hoe staat het daar? Is daar verzachting der klassentegenstellingen? Elke wet die aan het proletariaat iets van betekenis brengt, moet men als een verzachting opvatten, maar hoeveel is het wat gegeven wordt?

Helaas, het is in een oogenblik gezegd. In Engeland kwam de tienurendag voor arbeiders, in 1847. In 1877 in Zwitserland de elfurige arbeidsdag ook voor mannen. In Oostenrijk de zelfde in 1885. In 1891 de elfurige arbeidsdag voor vrouwen in Duitsland (nu onlangs tot 10 uur verkort). In 1892 dezelfde in Frankrijk.

Dat is alles. Behalve deze is geen vooruitgang bereikt die de moeite waard is.

Tientallen en tientallen van jaren strijd, maar de vruchten zeer weinige. Eenige verzachting der klassentegenstellingen, maar een langzame en geringe.

En zoo staat het met de geheele arbeidswetgeving.

Met een enkel woord kan men de houding van alle burgerlijke partijen in alle kapitalistische landen teekenen: «Zoo weinig en zoo langzaam mogelijk arbeidswetgeving voor de arbeiders.»

Hetzij men nu ziekteverzekering, veiligheidswetten, vrouwen- en kinderbescherming, of pensioen voor oude arbeiders en verzekering tegen werkloosheid neemt, overal is de leus: verschuiven, wachten, rekken en als het ten slotte moet, de arbeiders zelf het grootste deel doen betalen. Alles wordt in het werk gesteld om dat te bereiken. In ons land wordt zelfs de partijverdeling liberaal-klerikaal gehandhaafd, om maar door een schijnstrijd, die de arbeiders verdeelt, te ontkomen aan arbeidswetgeving.

Zonder twijfel behoort elke wet die werkelijk meer veiligheid, meer zekerheid van bestaan, meer steun aan de arbeiders brengt, gerekend te worden de klassentegenstellingen iets zachter te maken. Op dit ééne punt

natuurlijk slechts. Het kan zijn dat zij op andere mischien belangrijker punten tegelijkertijd veel scherper worden. Wij moeten alles wat wij, op dit punt vinden, leggen in de rechter schaal, en onpartijdig zelfs alles opzoeken wat maar eenigszins daarbij behoort. Maar wie die de Europeesche en Amerikaansche arbeidswetgeving in de laatste tientallen jaren volgt, kan ontkennen dat de arbeidswetgeving druppelsgewijze komt, ja dat zelfs de druppels in de laatste jaren steeds langzamer vallen. Er is stilstand in vele landen. Neem ons eigen land tot voorbeeld. Er is sprake van arbeidswetgeving, sinds welhaast 50 jaar. En wat is verkregen? Slechts één redelijke wet voor de arbeidende klassen; de ongevallenwet. En men is, doende deze wat slechter te maken.

Waarlijk er moet al heel weinig in de linkerschaal komen te leggen om te maken dat de rechter met haar kleine loonsverbetering, haar korter arbeidstijd voor de georganiseerden, en haar langzame schamele arbeidswetgeving den doorslag geeft.

Er zijn nog enkele andere punten waar het lot der arbeiders wat verzachting ondergaat.

Er vindt wel eenige verbetering in den woningtoestand plaats. Hier en daar verdwijnen de ergste krotten en zorgen particulieren of openbare lichamen voor wat betere woningen.

Er worden maatregelen tegen ziekten genomen, als zij gevaarlijk zijn voor de bezittende klassen. Daarvan heeft het proletariaat dan ook wel wat voordeel. B.v. tegen cholera en nu ook tegen tuberculose.

De verbetering in het verkeer helpt de arbeiders.

Zoo zijn er meer dingen. Bibliotheken, museums, parken.

Wij zijn bereid dit alles zoo niet in de lijst van verzachting der klassentegenstellingen, — want de bezitters gaan in genot en gemak van leven veel sneller vooruit, — maar dan toch in de verzachting van het lot der arbeiders op te nemen.

Maar men achte deze verbetering in woning, verkeer, gezondheid niet te hoog. Zij worden door een groot algemeen verschijnsel zeer in betekenis verminderd. Dit verschijnsel is de toename van het proletariaat.

Want terwijl er voor een klein getal, enkele duizende proletariërs, woningen gebouwd worden, die die van vroegere generaties overtreffen in ruimte, licht en ligging, neemt het proletariaat met honderdduizenden toe. Terwijl er van tuberculose arbeiders enkelen maar worden gered, komen er honderdduizenden proletariërs meer in levensomstandigheden waar de tuberculose inheemsch is. Terwijl het verbeterde verkeer het werkzooeken gemakkelijker maakt, moeten er elk jaar honderdduizenden meer werk gaan zoeken.

Zoo is het helaas met bijna alle verbeteringen van het arbeiderslot gesteld. Er zijn er wel enkele. Maar al slaan wij ze nog zoo hoog aan, zij worden te niet gedaan door het feit, dat de kwalen, waartegen zij kleine, ontoereikende middelen zijn, door de geweldige toename van de proletarische klasse een naar verhouding steeds grooter deel der bevolking treffen.

Hij, die aan het kleine hangt, die altijd denkt om de kleine hervorming, van het kleine deel, hij ziet dit niet. Maar wie altijd het geheele proletariaat, de geheele wording der maatschappij in het oog houdt, hij ziet het.

(Wordt vervolgd).

H. G.

Sociale Wetgeving.

Drie nieuwe sociale wetten, een nieuwe armenwet, een wijziging in de arbeidswet, en een regeling van den arbeid van steenhouders. Minister Talma wil zich bij de kerkelijke arbeiders zeker vrijpleiten van het verwijt, dat hij in de drie jaar, die hij nu de sociale wetgeving heeft te verzorgen, nog zoo bitter weinig heeft uitgevoerd. Hij zit in een moeilijke positie. Als lid van de regerende klasse, heeft hij de belangen te behartigen, van de bourgeoisie, van de groote werkgevers, die van een belangrijk ingrijpen van de regering in hun particuliere bedrijven, niet gediend zijn. Maar als lid van de kerkelijke partijen heeft minister Talma ook te zorgen, dat de arbeiders met wier hulp hij en zijn mederegeerders den strijd met de liberale bourgeoisie hebben gewonnen, bij een volgende gelegenheid hem dien steun niet onthouden. Hij moet rekening houden met de wenschen van de bourgeoisie, als kapitalistisch minister; hij moet rekening houden met de wenschen van de kerkelijke arbeiders, als lid van de kerkelijke partijen, die met behulp van die arbeiders hun macht hebben gekregen en houden. En al is nu ook het klassegevoel van die kerkelijke arbeiders nog zeer weinig ontwikkeld, zoodat ze met een kleinigheid zijn zoet te houden, toch zijn de belangen van die beide groepen zoo aan elkaar tegengesteld, dat de positie van minister Talma, die die tegenstrijdige belangen beide even ernstig zou hebben te behartigen, een uiterst moeilijke, een onmogelijke zelfs zijn zou, als er... niet een middel was om aan die tegenstrijdigheid te ontkomen. Hij kan n.l. beide partijen te vriend houden door in het algemeen, in de groote zaken de zijde te kiezen van de bourgeoisie, en tegenover de arbeiders den schijn aan te nemen hun belangen voor te staan. Die schijn kan worden verkregen door het instellen van onderzoek op verschillend gebied, welk onderzoek op zich zelf voor de bourgeoisie zeer onschadelijk is. Die schijn van te zorgen voor de belangen van de arbeiders kan ook worden verkregen door het indienen van wetsontwerpen die in de groote lijnen de zaken laten, zooals ze zijn en alleen in de kleine zaken, in de onderdeelen enkele niet ingrijpende verbeteringen toe te staan.

En omdat het klassebewustzijn van nog zooveel duizenden arbeiders in Nederland nog zoo weinig ontwikkeld is, dat ze in dit opzicht nog den *schijn* aannemen als te zijn het *wezen*, daarom zal de methode van minister Talma, die ook de methode is van alle burgerlijke ministers, die met hulp van een deel der arbeiders op het kussen, werden gebracht, nog wel eenigen tijd met succes kunnen worden toegepast.

Bij de beoordeeling van de ingediende wetsontwerpen zullen we dus hebben te letten op deze door minister Talma gevolgde methode.

Het ontwerp *armenzwet* is er reeds een bewijs van. Op het gebied van den arbeid zelf, bij de regeling van den arbeidsduur, de huisindustrie de beveiliging van den arbeid, de voorziening bij bedrijfsziekten en bedrijfsongevallen zijn voor een minister van arbeid heel wat zaken te regelen, die, binnen de grenzen van het kapitalistisch stelsel, waar een kapitalistisch minister natuurlijk blijft, toch groote gevolgen, voor patroons en voor arbeiders hebben kunnen. Maar eigenaardig is het al, dat een minister van arbeid, die zulk een uitgebreid veld van werkzaamheden voor zich heeft, waarop hij, groote, belangrijke zaken zou kunnen behandelen, het allereerst komt met de regeling van een materie, die binnen de grenzen van het kapitalistisch stelsel niet afdoend te verbeteren is, waarop groote verbeteringen zonder aantasting van dat stelsel, niet mogelijk zijn. Een kapitalistisch stelsel, waar geen industrieel reserveleger van armen de kracht van de werkende arbeiders verzwaakt, zou immers aan innerlijke kracht verliezen. De oorzaken van het ontstaan van armen weghemen kan een kapitalistisch minister niet en minister Talma beproeft dat dan ook niet. Wat hij dan wel doet? Eigenlijk niet veel anders, dan den bestaanden toestand handhaven en de wet van 1854 in overeenstemming brengen daarmee. Het nieuwe, dat dit ontwerp brengt, de armenraad, is een instelling zonder voldoende rechten, om in de armenverzorging ingrijpend te kunnen hervormen. En het oude wordt in hoofdzaak gehandhaafd.

Het hoofdbeginsel van de wet van 1854, dat armenzorg van overhandswegen alleen gaat werken, als daarin niet door kerkelijke of andere instellingen is voorzien, dat hoofdbeginsel blijft onveranderd bestaan. Alleen is mogelijk gemaakt, wat in de oude wet aanleiding tot twijfel gaf, dat de burgerlijke armenverzorging de al te kleine kerkelijke of particuliere ondersteuning kan verhoogen; de z.g. dubbele bedeeling dus. Dit is een opnemen in de wet van een in verschillende plaatsen reeds bestaande toestand.

De oude wet schreef bovendien voor, dat die armenverzorging van overheidswege te verleenen, dan alleen zou worden gegeven, als ze «volstrekt onvermijdelijk» was. Het nieuwe ontwerp noemt dit beginsel van de oude wet, kortzichtig en duur. Laat ons zien, wat, na deze krasse veroordeeling, het nieuwe stelsel is.

«De ondersteuning, door de burgerlijke instellingen rechtstreeks te verleenen, is beperkt tot het noodzakelijke» zegt art. 27. Art. 28 schrijft voor, dat daarbij rekening kan worden gehouden met de omstandigheden. Maar ook lezen we daar: «Indien blijkt, dat de aanvrager door de hulp der instelling niet uit den toestand van armlastigheid kan worden opgeheven, mag de te verstrekken ondersteuning de grens van het voor zijn levensonderhoud *overmijdelijke* niet overschrijden.»

Volgens het nieuwe ontwerp blijft dus het beginsel van volstrekte onvermijdelijkheid bestaan, maar kan daarvan worden afgeweken en de *volstrekt overmijdelijke* ondersteuning worden verhoogd tot een *noodzakelijke* ondersteuning; als er kans is, dat door die «verhoogings», de arme weer kan worden gebracht in de rijen van de niet-volstrekt-armen. Dat deze gevallen uitzonderingen zullen zijn, is voor ons, die het pauperisme zien als een noodzakelijk uitvloeisel van het kapitalisme zelf, duidelijk. Zoodat het «kortzichtige en dure» stelsel van de oude wet in het nieuwe ontwerp in de overgrote meerderheid van de gevallen, zal blijven gehandhaafd.

Als we de geheele wijziging dus overzien blijkt, dat deze wet de groote beginselen van de wet van 1854 onaangetaast laat, dat de veranderingen die worden voorgesteld, van weinig beteekenis zijn, dat het afkeurend oordeel over de oude wet geuit, niet wordt gevolgd door het voorstellen van betere maatregelen, dat van een zoo goed mogelijke verbetering van de armenverzorging geen sprake is. De onbewuste arbeiders kunnen zich blij maken met het ontwerp zelf met enkele zinnen uit de memorie van toelichting en met schijnvervoeringen als de armenraad, de bourgeoisie verlustigt er zich in, dat deze minister van arbeid zoo goed zorgt voor haar belangen, dat de ergerlijke wet van 1854 in zijn hoofdbeginselen onaangetaast wordt gelaten. En de kerkelijke-kapitalistische regeerder verlustigt zich in het doeltreffende van de door hem gebruikte methode. K.

Menschen en menschen.

Gelijk altijd, bij het sterven van vorsten, hebben ook nu weer bij den dood van Eduard VII van Engeland roerende verhalen de ronde gedaan betreffende de deugden van den overleden vorst en niet minder van den opvolger en zijn familie. Onder den overloed viel ons toevallig een op, betrekking hebbende op de vrouw van den opvolger. Zij werd geprezen als uitstekend financier d.w.z. als huisvrouw, die zoo meesterlijk wist om te springen met de kragtige inkomsten van haar huishouding. Haar man had slechts een inkomen van 30.000 pond, zij zelf van maar 10.000 pond per jaar, samen dus het

luttel bedrag van 30.000 pond of 360.000 gld. Met dit hongerloontje wist zij zoo goed om te springen, dat ze waarlijk de einden aan elkaar wist te knopen en de kroonprinselijke familie onafhankelijk te houden van schuldeischers.

Inderdaad een verwonderlijk huishoudtalent. Alle arbeidersvrouwen, die zeggen van 5, 6, 7, 8, 9 gulden, ja van 10, 12, 14 gulden in de week, geen flinke spaarduit naar de rijkspostspaarkas te kunnen brengen, ja, die beweren, zelf geen premie voor ouderdomsverzekering daarvan te kunnen betalen, ze mochten bij deze kranige huishoudster, die met 360.000 gld. inkomen per jaar nog geen schulden maakt, wel allen in de leer gaan.

Zulke zotte verhalen discht de pers in de roes van vorstenaanbidding op met een air van: wat zegt men toch van zulke wereldwonders.

***

In 't zelfde nummer van de krant, waarin we bovenstaand verhaal vonden, troffen we ook aan een verslag van de ongelukken door een zwaar onweer aangericht. Een erge hagelbui, waarbij stukken ijs van de grootte van kleine eieren vielen, had veel schade aangericht. Vooral onaangenaam was deze bui geweest, zoo meldde het bericht, voor het gezin van den arbeider... «dat nu al eenige weken in de open lucht verblijf houdt».

Ja waarlijk, wel onaangenaam moet het zijn voor een mensch, zich en zijn gezin te moeten laten bombarderen met stukken ijs als eieren, omdat je geen dak boven je hoofd hebt, dat je tegen weer en wind beschutten kan.

Niet zeldzaam zijn de berichten, van dergelijke proletariërs, door de nood gedwongen in de open lucht te kampeeren. Een toestand, die echter bijna nog te verkiezen is boven het verblijf in de stinkende, ongezonde krotten, waarvan het wemelt in de achterbuurten van onze groote steden.

Het is wereldbekend, hoe in de stad der inwoning van de kranige huishoudster van daareven, hoe in Londen geregeld honderden, ja duizenden proletariërs den nacht doorbrengen onder de bruggen en in de parken van deze reuzenstad. Zij vormen de diepgetrapte laag van de proletariërsklasse, van de klasse der nietbezitters. Hun toestand daalt beneden die van 't wilde dier in bosch en woestijn.

De ellende van de lompenproletariërs vormt de diepste diepten van de zee van ellende, welke het deel is van de gansche arbeidersklasse in onze kapitalistische maatschappij.

Welk een afstand tusschen die hoogste top van weelde waarop de vorstentronen als symbool van de rijkdom en de macht van de heerschende klasse en die diepste diepte van ellende, waarin neergeperst en letterlijk vernield worden de allermiserabelsten onder de proletariërs, als symbool van de onderdrukking en uitpersing die de gansche arbeidersklasse moet lijden.

***

Menschen en menschen. De weelderige schitterende vorsten en de in lompen gehulde, getrapte en naar lichaam en geest vernielde proletariërs. De eenen vertegenwoordigende het parasiteerende kapitalistendom, dat zijn rijkdom en heerschersleven bouwt op de ellende van het uitgezogen arbeidersvolk. Dit deel der menschen, de bezittende klasse heeft in den loop der tijden in 't persoonlijk bezit van haar leden weten te brengen de grond en de arbeidsmiddelen. Dit geeft haar de macht over het andere deel der menschen, de bezitlozen. Omdat deze bezitloos zijn, dwingt de nood hen zich als slaven te krommen onder 't juk, hun door de bezitters op de schouders gelegd. Het juk van den arbeid, de verpletterende last van het werken, in dienst en ten bate van de gebiedende bezitters.

In de mijnen, op de akkers, in fabrieken en werkplaatsen, op de spoorwegen over land en de schepen over de zee, overal krioelt in bedrijvige arbeid het slovende slavenvolk van bezitloze proletariërs. Enorm, en steeds groeiende door de snel toenemende productiviteit, zijn de rijkdommen, welke hun arbeid de bezittende klasse doet toestroomen. In ruil ontvangen de slaven slechts zooveel, dat ze kunnen blijven werken voor de winst, de rijkdommen van de heerschers.

Van die winst, gemaakt door den arbeid der ellendige werkers wordt betaald het rijke leven der bezitters, worden gebouwd de paleizen der grooten, worden bekostigd hun schitterende uitspattingen. Daarvan leven de talloze rijke nietsdoeners, die geen vinger uitsteken naar arbeid, niets doen dan opstrijken en verteren; daaruit worden de talloze miljoenen genomen, die in de alles verslindende muil van het militarisme worden geworpen. Daaruit ook worden betaald de vorsten, die zoogenaamde gebieders der natien, maar die in werkelijkheid niets zijn dan de rijk en schitterend uitgedoste dienaren van de heerschende klasse. Hun taak is vooral, door de verblindende pracht van hun verschijning mee te helpen, ontzag en eerbied in te boezemen aan de massa, voor de heerschende macht van de kapitalistenklasse.

Voor 't vervullen van die taak ontvangen ze de bekende hongerloontjes.

***

In de diepte de verschoppelingen, de lompenproletariërs, niet meer noodig of bruikbaar voor de winstmakerij en daarom veroordeeld tot crepeeren van ellende.

Op de hoogste toppen van weelde en rijkdom de vorsten, de blinkende symbolen der kapitalistenheerschappij.

Welk een afstand van menschen tot menschen. Welk

een kloof tusschen bezitters en nietbezitters. Heil het Socialisme, dat die afstand zal te niet doen, dat geluk zal brengen aan allen, een geluk, gebouwd op een ruim stoffelijk bestaan voor elk mensch.

Str.

Uit het Buitenland.

Denemarken en België. In de afgelopen dagen hebben er verkiezingen plaats gehad in twee kleine landen: Denemarken en België, verkiezingen, die ons weer eens een beeld bieden van wat de arbeidersklasse vermijden moet om sterk te worden en den kortsten weg naar de overwinning te volgen.

Beide landen, Denemarken en België, vertoonen ons een overwegend reformistische, slechts op directe politieke en economische voordeelen gerichte beweging, die juist daarom zeer weinig bereikt, noch in positieve resultaten, noch wat erger is, in werkelijke macht, d. i. toeneming van het socialistisch bewustzijn, van organisatie, inzicht en wetenschap.

Beide landen staan op denzelfden trap, den trap, waarop het revisionisme bijna noodzakelijk de arbeiders te pakken krijgt, omdat de beweging er schijnt aangeland op het punt, waarop men door deelneming aan de regeering groote voordeelen denkt te kunnen verwerven. Zoolang de beweging der arbeidersklasse in zulke landen nog zwak is, blijkt die mogelijkheid niet en is de massa dus nog revolutionair. Dan komt het stadium, waarin men nu verkeert in België en Denemarken, zoo goed als in Italië en in ons land. Het socialisme verdwijnt als 't ware onder den horizon en maakt plaats voor een grauwe morgenschemering, waarin allerlei licht bereikbare voordeelen dicht bij schijnen te liggen, tot, later op den dag, dat wil zeggen, wanneer al die illussies na jarenlang vergeefs streven, na teleurstellingen en verdeeldheid, onbereikbaar blijven, de socialistische zon weer verschijnt. Zoo is 't op 't oogenblik in beide landen. Maar overigens is er een te groot verschil, dan dat we ze met elkaar gelijk zouden kunnen stellen.

Denemarken vertoont economisch en politiek, bij groote verschillen, een tamelijke overeenkomst met ons land. Groote verschillen zijn b.v. gelegen in het ontbreken van twee groote godsdiensten, waardoor er van een antithese tusschen liberaal en clericaal geen sprake is. Eveneens een belangrijk verschil is, dat Denemarken lang een ouden adel heeft behouden, die er nog machtig is en waarop het koningschap langen tijd heeft kunnen steunen tot behoud van zijn vroegere positie van absolute koninklijke macht. Nog niet lang heerscht in Denemarken het parlementarisme. Overeenkomst is er min of meer in de overwegende rol, die de klassen der kleine boeren en kleine burgers in de laatste ontwikkeling van Denemarken zijn gaan vervullen. M. a. w. in de doorvoering van een soort burgerlijke democratie. Overeenkomst is er ook in de uiterst gevaarlijke internationale positie van 't landje, dat voor de groote wereldmachten een gewichtige maritieme en militaire basis kan vormen. Verschil is er weer in zoover Denemarken 't geluk heeft geen koloniën te bezitten, zoodat het al zijn krachten op de verheffing van de eigen productie kan aanwenden. Ook heeft het landje niet den tijd van diep verval, van totalen stilstand, massale armoede en verrotting gekend, die aan ons ongelukkige volk gedurende de afgelopen eeuw zijn karakter heeft verleend. Zoo komt het, dat de volksmassa's in Denemarken, die minder geleden hebben, veel frisscher, krachtiger en opgewekter zijn dan bij ons.

De politieke ontwikkeling van Denemarken dan staat, sinds het moderne kapitalisme er zijn intocht heeft gedaan, vooral op landbouwgebied ook, en sinds alle klassen deel hebben aan de politieke macht, in het teken der (kleinburgerlijke) democratie. Deze nu heeft — iedereen weet het — een ontzaglijk bederf er ten gevolge gehad. Wij zitten hier nu te zeuren over Kuyper en zijn misgrepen, maar Denemarken heeft den legendarischen dief Alberti voortgebracht, die, omgeven door een heele tros trawanten en medeplichtigen, de boeren en burgers, die hem op 't kussen hebben gebracht, voor miljoenen en miljoenen heeft bestolen en dat op de meest drieste wijze.

Een correspondent van een groot liberaal blad klaagde er dan ook dezer dagen weer over, dat de Deensche naam zooveel schade heeft geleden door die schandalen en dat het een ongeluk van een klein land was, dat het zulke figuren noodgedrongen dulde. De man weet natuurlijk niet, dat het verschijnsel van dit bederf slechts een gevolg is van de klein-burgerlijke democratie, dat het een noodzakelijk politiek verschijnsel is op zekeren trap van ontwikkeling en dat de internationale bourgeoisie zich om dergelijke schandaaltjes heelemaal niet bekommert.

In de laatste jaren is, naast deze politieke smeerlapperij, de kwestie van het militarisme of van de landsverdediging in Denemarken de alles beheerschende. Het gaat hierbij voornamelijk om de vraag of men miljoenen zal wegsnijten om Kopenhagen zoogenaamd tot een onneembare vesting te maken, net als b.v. de stelling Amsterdam. De militairen beweren, dat dit noodzakelijk is voor Denemarken's onafhankelijkheid. In werkelijkheid spruit de begeerte om miljoenen in dat Danaïden-vat te smijten natuurlijk uit dezelfde bronnen als het militarisme overal. De winstbegeerte der bourgeoisie is de enige factor.

Zonder dat wij nu gelegenheid hebben in te gaan op de verdere politieke verhoudingen, dienen wij even na te gaan, wat de houding der arbeidersklasse in deze

omstandigheden is. En dan zien wij, dat de Deensche sociaaldemocratie al jaren lang een soort van verbond heeft gesloten met de „radicale“ kleinburgers der hoofdstad, die in Denemarken meer dan in eenig klein land het centrum van het economische leven is. Die radicale kleine burgerij is ook anti-militaristisch, omdat zij er slechts de lasten van draagt; is ook tegen de verre gaande corruptie der boeren-democraten, die haar tegen de borst stuit, wat duidelijk is bij de scherpe tegenstelling tusschen stad en land in Denemarken. Beide partijen, radicalen en sociaal-democraten vormen slechts een kleine minderheid in het Parlement, maar de radicalen hebben met behulp van de conservatieven — d.w.z. de partij van de feudale grootgrondbezitters en aristocraten, die ook tegen de corruptie der boerendemagogen zijn — een jaar geleden de regeering aanvaard, omdat geen der andere partijen, die te zeer gecompromiteerd waren door de schandalen, haar durfden opnemen, toen Christensen, Alberti's vriend en medeplichtige, onmogelijk was geworden. Nu heeft de regeering der radicale minderheid een nederlaag geleden in zake het militarisme. De Kamer is ontbonden en er is voornamelijk over de militaire kwestie gestreden bij de stembus. Het gevolg is geweest een nederlaag van de radicale regeering, die er niet in geslaagd is ook maar één zetel te veroveren. En wat ons nu 't meeste interesseert: de sociaal-democratie met haar reformistisch bloktaktiek deelt natuurlijk in die nederlaag. Zij heeft wel geen verliezen geleden maar door haar samengaan met de radicalen heeft zij zich ook de gelegenheid afgesneden om voortuit te gaan. Zij is niet meer de partij der revolutie en der bevrijding voor alle onderdrukte klassen, maar een doodgewone partij als iedere andere, die ook aan het politieke goochelspel mee doet en alleen in plaats van kleine boeren of burgers meer speciaal arbeiders vertegenwoordigt. De Deensche sociaal-democratie m. a. w. is door haar taktiek op een doodlopende weg gekomen, van waar zij slechts door een ernstige revolutionaire wending in haar taktiek en in haar bewustzijn zich zal kunnen afwenden. De vraag is slechts of de krachten daartoe in haar aanwezig zijn. Zoo niet, dan kan het niet anders of politieke onverschilligheid, anarchisme, syndicalisme en de rest moet zich weldra van de Deensche arbeiders meester gaan maken.

En nu wat België aangaat.

Daar is Zondag de ene helft der Kamer vernieuwd geworden en de toekomstige blokhoeders, de liberale kapitalisten en de bedrogen en om den tuin geleide Belgische arbeiders, hadden gehoopt dezen keer reeds zooveel zetels te veroveren, dat de kleine meerderheid van 8 stemmen, waarover de clericale regeering nog beschikt zou verdwijnen. Dan kon de liberale regeering met arbeidershulp een nieuw tijdvak geopend worden.

Helaas: het heeft niet mogen zijn!

Slechts één zetel is door het kartel gewonnen en de clericale regeering behoudt dus een meerderheid. De reformisten, die reeds likkebaarden naar ministerzetels zullen dus nog wat geduld moeten hebben, ja misschien is hun kans voor zeer langen tijd verkeken.

De clericale regeering toch kan, als ze sluw is, het liberaal-arbeiderspartijkartel de troeven uit de hand nemen, door de verschillende maatregelen, die dit kartel op zijn program heeft, zelf ter hand te nemen. Zoo heeft ze gedaan met de legerkwesitie en het gevolg was, dat en liberale en arbeiderspartijleiders ten slotte stemden vóór deze regeling, die hun wenschen wel niet bevredigde maar die rekening hield met die wenschen. Den reformisten kan de bourgeoisie, zoals men weet, alles bieden. Zij eten uit de hand, wat men hun aanbiedt, als 't klontje maar met een hervormingsodeurtje is begoten. Doen de clericale 't zelfde op ander gebied, dan is er veel kans, dat ze 't de volgende keer, bij de verkiezingen voor de andere helft der Kamer, weer winnen. En intusschen blijft het Belgische proletariaat voortsukkelen in zijn stoflijken en geestelijken nood, beurtelings bedrogen door zijn clericale heerschers, zijn liberale uitbueters en zijn „sociale“ misleiders a la Anseele.

Wij kunnen ons dan ook in deze omstandigheden in geen enkel opzicht vereenigen met de optimistische verwachtingen, die men van de zijde van Belgische Marxisten — De Man in het Weekblad b.v. — koestert omtrent de politieke toekomst van de Arbeiderspartij in België. Slechts dan is er kans op verbetering, wanneer de Belgische Marxisten beginnen met overal en in allen tijde den strijd aan te binden voor het socialisme.

EERSTE JAARKONGRES DER SOCIAAL-DEMOCRATISCHE PARTIJ, op Zaterdagavond 28 en Zondag 29 Mei in het gebouw Handwerkers Vriendenkring te Amsterdam, N. Achtergracht b/d Roetersstraat. **Aanvang Zaterdagavond 7 uur; Zondagmorgen 9 uur.**

AGENDA.

1. Openingsrede.
2. Jaarverslag van de Partij.
Hierbij te behandelen voorstel Bussum i. z. Vakbeweging met de daarbij behorende amendementen.
3. Financieel verslag der Partij.
4. Redactie van De Tribune.
Hierbij te behandelen voorstel Amsterdam i. z. Economische Rubriek.
5. Financieel verslag van De Tribune.
Hierbij te behandelen voorstel Amsterdam i. z. toelage aan de Redactie met daarbij behorende amendementen.
6. Verkiezing Redactie.
7. Verkiezing Commissie van Geschillen tusschen Redactie en Inzenders.
8. Verkiezing Commissie van Beheer v/d Tribune.
9. Bepaling van de plaats voor 't volgend Jaarkongres.
10. Benoeming afgevaardigden naar Kopenhagen (Voorstel P. B.)
11. Voorstellen.

Organisatie. Voorstel-A'dam. Erkenning der partij als rechtspersoon worde aangevraagd.

Propaganda. Voorstel-Delft. Het Congres spreekt de wenschelijkheid uit, de brochure „Historisch Materialisme“ door H. Gorter, te laten herdrukken.

Amend.-Bussum. Op het voorstel laten volgen: *en in eigen beheer uit te geven de brochures, dienstig voor de algemeene propaganda en geschreven door partijgenooten, die nu nog in handen van den brochurehandel der S. D. A. P. en in die van particuliere uitgeverij zijn.*

Voorstel-Zwolle. Het Congres draagt aan het P. B. de uitgifte op van een aantal beknopte, zeer eenvoudige propaganda-geschriftjes, waar afzonderlijk in uiteengezet wordt ons standpunt in zake de verscherping der klassetegenstellingen, het onderwijs, de godsdienst enz. enz.

Jaem. Het Congres besluit, dat het P. B. zorg draagt voor de uitgifte van een tweemaandelijksch propagandablaadje, waarvan de afdeelingen tegen de kostende prijs vooraf bestellingen doen. De blaadjes moeten kosteloos door de afdeelingen worden verspreid.

Amend.-Leiden. De laatste alinea van het voorstel, d. z. de woorden: „De blaadjes moeten kosteloos door de afdeelingen worden verspreid“ laten vervallen.

Idem Vlissingen. Het woord *moeten* in die alinea veranderen in *kunnen*.

Partijblad. Voorstel-A'dam. Voor de Redactie van *De Tribune* wordt 600 gld. per jaar beschikbaar gesteld.

Amend.-R'dam. De afdeelingen dragen hiervoor één cent per lid en per week af.

Voorstel-A'dam. De partij besluit te aanstelling van een medewerker voor de economische rubriek van ons partijorgaan *De Tribune*.

Voorstel-Bussum. *De Tribune* verschijne twee keer per week.

Voorstel-Delft. Idem.

Vakbeweging. Voorstel-A'dam. Het Congres der Soc. Dem. Partij enz. betuigt zijn sympathie met het streven van den Algem. Nederlandschen Bond van Haudels- en Rantoorbedienden naar een door rijkswet vastgelegde achtuursluiting van alle winkels en magazijnen, wekt haar leden op aan het verzoek van genoemden Bond, inkoopende steeds vóór 8 uur 's avonds te doen, gevolg te geven, en draagt haar woord- en penvoerders op, dit denkbeeld en dezen eisch voor vervoegde winkelsluiting, waar noodig te propageeren.

Voorstel-Bussum. De Partij sprekke zich bij elken strijd van niet bij het N. V. V. aangesloten organisaties uit over het al of niet verlenen van steun.

Amend.-Utrecht. Dit voorstel te lezen: Het partijbestuur sprekke zich bij elken belangrijken strijd van al of niet bij het N. V. V. aangesloten organisaties uit over het eventueel verlenen van steun.

Amend.-P.B. De partij sprekke zich bij elken belangrijken strijd uit, enz.

Amend.-R'dam. Aan het voorstel toe te voegen: Na ingewonnen advies der afdeeling ter plaatse waar de strijd gevoerd wordt.

Huish. Reglement. Voorstel-Bussum. Art. 10 van het huish. reglement alinea 1, worde gewijzigd als volgt:

Iedere afdeeling heeft het recht, zooveel afgevaardigden te zenden als zij verkiest.

Algemeene leden kunnen zich ook als gewoon lid aansluiten bij een afdeeling hunner keuze, behoudens goedkeuring van het P. B.

Bij Art. 11 van het huish. reglement worde aan de eerste alinea toegevoegd:

Met dien verstande dat de afgevaardigden van meerderheid en minderheid in de afdeeling zooveel stemmen uitbrengen als hun geloofsbrief vermeldt

Voorstel-Vlissingen tot aanvulling van Art. 8 der Statuten ze alinea met:

Algemeene leden kunnen zich ook als gewoon lid aansluiten bij een afdeeling hunner keuze, behoudens goedkeuring van het P. B.

Amend.-Westerembden. Wil in den eersten zin van dat artikel (niet door Vlissingen gewijzigd; zoodat Westerembden volgens de letter genomen een nieuw voorstel doet) met het oog op 't platteland voor *„plaatsen“* lezen *„gemeenten“*.

Congres: Voorstel-Enschede. Het Congres besluit dat het volgende jaarcongres te Enschedé wordt gehouden.

Amend.-Zwolle. *Enschede* te veranderen in *Zwolle*.

Voorstel-Enschede. Het Congres besluit, dat de kosten der afgevaardigden percentsgewijs door de afdeelingen worden gedragen.

Ingezonden.

Over een Kongres-voorstel.

De afdeeling Bussum wenscht vóór het Congres even mede te deelen waarom zij heeft voorgesteld Art. 10 en 11 van het Huishoudelijk Reglement te wijzigen.

De afdeeling wil namelijk voorkomen dat de stemming op het congres een tegenovergestelde zij van de stemming bij de werkelijke meerderheid der partij.

Dat dit mogelijk is blijkt uit het volgende voorbeeld. De afdeelingen A. B. C. en D. hebben resp. 100—10—10 en 10 leden. van deze zijn er in Afd. A. 60 vóór een voorstel, in afd. A. B. C. en D. resp. 40—10—10 en 10 tez. 70 tegen dat voorstel, de werkelijke meerderheid is dus tegen.

Op het congres stemt echter afd. A. met 100 stemmen vóór, afdeelingen B. C. en D. met tez. 30 stemmen tegen en het voordeel wordt ten onrechte aangenomen.

Het voorstel van onze afd. póóg deze onjuist toestand uit den weg te ruimen.

J. N. LOONSTEIN
Voors. der. Afd.

Bijzonder onderwijs: — een eisch der democratie?

Naar aanleiding van het ingezonden stuk van Mannoury over de schoolkwesitie zou ik gaarne enkele opmerkingen maken, die in de door M. aangehaalde artikelen deels niet, deels onvoldoende tot hun recht zijn gekomen.

1e. Mannoury wil een onderscheid maken tusschen het kapitalistisch gebruik van den godsdienst, en den godsdienst zelf. Wij hebben het echter altijd aan gebrek aan historisch-materialistisch inzicht toegeschreven, als door Troelstra, Duys e. d. zulk een „ware“ godsdienst werd gesteld tegenover het „politieke“ christendom. Op enkele betekenislouze uitzonderingsgevallen na is in de kapitalistische maatschappij de godsdienst: kapitalistische godsdienst; de „godsdienst zelf“ is een reine ideologie. Onze partij nu dient haar eischen te gronden op de werkelijkheid, — niet op een ideologie.

2e. Evenzeer ideologisch gedacht is de stelling omtrent het „recht der ouders“ om hun kinderen godsdienstig op te voeden. Onze klasseeischen berusten niet op eenig recht der ouders, maar op het belang der klassé. En het klassebelang der arbeiders gebiedt, dat wij aan het onderwijs niet alleen de hoogst-denkbare

paedagogische*) eischen stellen, maar ook ertegen moeten strijden, dat aan dit toch reeds van kapitalistische geest doortrokken onderwijs nog een reeks van kleinburgerlijke, achterlijke opvattingen wordt toegevoegd, die trots alle mooie voorspiegelingen over verbodsbepalingen enz. niet anders kunnen zijn dan een belemmering voor den groei der socialistische bewustwording.

3e. Het klassebelang der arbeiders omvat ook — inderdaad — de wezenlijke democratie. Maar bij Mannoury wordt de democratie het slachtoffer van zijn al te groote liefde tot de democratie. Want het is niet democratisch, aan de ouders het recht toe te kennen, hun godsdienstige opvattingen te doen inprenten aan de kinderen op een leeftijd, dat deze die begrippen nog in geen deele kunnen verwerken. M. zal dit als een „paedagogisch“ bezwaar misschien met de noodige minachting bejegenen. Ten onrechte; want de socialistische levensbeschouwing omvat ook eigen paedogische opvattingen.

Het is kleinburgerlijke democratie (die thans echter niet meer democratisch, wel kleinburgerlijk is) die aan de ouders een onbeperkt heersersrecht geven wil over den geest hunner kinderen. Tegenover dat „recht der ouders“ stelt de proletarische democratie het „recht der kinderen“ om zich over godsdienstige vraagstukken een eigen en zooveel mogelijk onbevange oordeel te vellen op rijperen leeftijd. Wij stellen dit niet uit afhankelijkheid tot een abstrakt „recht“, maar omdat het proletariaat in zijn strijd noodig heeft arbeiders die zelfdenken, en omdat het voor dien strijd een der hinderlijke belemmeringen is dat de kinderen der arbeiders van de eerste jeugd af worden gebracht in het gareel, dat hen van de christelijke school ongemerki in de christelijke organisaties leidt.

4e. Het is waar, dat van de „ouders“ een aantal door onzen eisch worden afgestooten. Maar het is opportuniste, dat niet verder ziet dan den dag van heden, om ter wille van enkele ouders, die wellicht te winnen zouden zijn, een groot deel van het jongere geslacht aan onze vijanden over te leveren.

Acht Mannoury dat een eisch van socialisme en democratie?
Den Haag, 24 Mei 1910. B. COLTOF.

*) Merkwaardig is dat M., die van paedagogische (= opvoedkundige) bezwaren zich met een schouderophalen meent te kunnen afmaken, zich juist wel tot paedagogische eischen gaat beperken!

Van de Afdeelingen.

Rotterdam. Op de Huish. Verg. van 20 Mei stelde de afd. het huish. reglement vast.

Zij behandelde de amendementen op de beschrijvingsbrief, keurde de jaarverslagen goed en betuigde haar instemming met de goede redactie van ons partijorgaan.

Tot afgevaardigden werden J. D. Krijgsmen en J. de Lange benoemd.

Zwolle. In onze Huish. Verg. werd melding gemaakt van één bedankje en aangifte van 2 nieuwe leden.

Bij 't bespreken van 't jaarverslag werd het voor en tegen van een hoofdredactie besproken. Na behandeling der congresvoorstellen, waarbij vooral de noodzakelijkheid van een tweede *Tribune* in de week, die zoo niet geheel misschien dan toch voor 't grootste deel het overbodig zal maken, dat men andere kranten leest om gebeurtenissen uit de arbeiderswereld te weten, werd bepleit, benoemde de vergadering tot afgevaardigde J. G. Themans. Het bestuur, alsmede de correspondent en de brochurehandelaar werden herbenoemd.

Amsterdam. Verscheiden vergaderingen werden aan het Kongres gewijd. Vooral de vakbeweging en de krant werden ruim besproken. Tot afgevaardigden werden benoemd: Boleman, Fillmann, Luteraan, Visscher en Wagenfeld.

J. l. Dinsdag-avond hadden we een door bijna 300 arbeiders (waaronder weinig partijgenooten en zoo goed als geen S.D.A.P.ers) bezochte openbare vergadering over den intusschen beëindigden bouwvakstrijd. Het was in elk geval een teeken van kracht dat 266 kort na een nederlaag deze arbeiders zoo goed opkwamen om de uitzetting van Wijnkoop over dezen strijd aan te hooren. En voor onze Partij was het een teeken van groei. We wonnen een lid.

Advertentiën.

Ondertrouwd:

R. BONNETTEMAKER
en
S. OZNOWICZ.

A'DAM, 27 Mei 1910.
1e Boerhavestr. 511.

Getrouwd:

H. HILLESUM
EN
S. WOLDER.

A'DAM, 25 Mei 1910, Vrolijkstr. 367ⁿ.

Verhuisd: (met 1 Juni a.s.)

SOPHIE POLAK-HEERTJE
EN
J. A. POLAK

naar Langeweg 27, Watergraafsmeer.

Verhuisd: S. DE WOLFF

van ROETERSSTAAT 46
naar RUIJSCHSTRAAT 16, Amsterdam.

DE ZAAIER, Afdeeling Amsterdam.
Bond van jonge arbeiders(sters) in Nederland.

Groote Propaganda Feestavond
ter gelegenheid van het
9-JARIG BESTAAN

van de Afd. Amsterdam, in de groote zaal van D'Geelvink,
Singel 530, op Zaterdag 28 Mei a.s. 's avonds 8 uur.

Welwillende medewerking van den Heer v. LAAR,
(Piano), den Heer J. WERTHEIM (Voordracht) enz.
Voorts lichtbeelden.

Feestredenaar: A. H. GERHARD.
Aanvang 8 uur. Entree 20 cent.
Bezoekt allen deze feestavond.